

FOAs bud på dagplejens fremtid

Dagplejen - en god start på livet

Den kommunale dagpleje er et dagtilbud af høj kvalitet. Dagplejernes hjem danner rammen om en pædagogisk indsats, hvor professionelle dagplejere sammen med de tilsynsførende dagplejepædagoger sikrer, at kvaliteten af det pædagogiske arbejde i dagplejen fuldt ud kan sidestilles med daginstitutionernes. Det der adskiller de to dagtilbudsformer er de meget forskellige rammer, der skaber forskellige betingelser for det pædagogiske arbejde og børnenes samvær og leg.

Dagplejen rummer med sin placering i den enkelte dagplejers hjem og med den lille børnegruppe nogle særlige pædagogiske muligheder for at udvikle tætte relationer mellem børn og voksne og for at udøve den omsorg, der har så stor betydning særligt for de mindste børn. Dagplejen er derfor først og fremmest et godt tilbud til de 0-2 årige børn.

Den moderne dagpleje ligger med andre ord langt fra de myter om dagplejen, man stadig kan møde, når dagtilbuddene og det pædagogiske arbejde diskuteres. Myter der ofte tager sit udspring i historier fra dagplejens barndom i 60'erne og starten af 70'erne, og som ligger milevidt fra den virkelighed dagplejens forældre oplever i dag. Et faktum der også understreges af, at dagplejen får topkarakterer af forældrene i den ene tilfredshedsundersøgelse efter den anden.

Alligevel er dagplejen trængt. Dels på grund af myterne, dels på grund af de massive besparelser der trækker sine spor hen over hele dagtilbudsområdet. Pædagogisk sektor i FOA har derfor iværksat en særlig indsats, der kan synliggøre den høje kvalitet i dagplejens pædagogiske arbejde.

Denne indsats for at synliggøre dagplejens mange kvaliteter skal ikke ses som et udtryk for, at FOA mener, at rammer og indhold i dagplejen er optimale. Der er meget, der kan gøres bedre, og der er derfor brug for en bred indsats for at udvikle dagplejen – først og fremmest af hensyn til børnene og deres forældre, men i høj grad også for at skabe bedre arbejdsvilkår for de ansatte i dagplejen.

I dette papir fremlægger Pædagogisk sektor derfor 14 punkter vedrørende dagplejens fremtid. Punkterne indeholder både målsætninger for dagplejen og konkrete forslag, der kan bidrage til at skabe bedre udviklingsmuligheder for dagplejen.

I en tid hvor staten søger at presse de kommunale budgetter kraftigt ned, kan nogle af forslagene måske fremstå som økonomisk urealistiske. Der kan derfor være grund til at minde om, at en styrkelse af den tidlige pædagogiske indsats – som alle politikere lovpriser – ikke bare er til gavn for børnene, men i det lange træk også indebærer store samfundsøkonomiske gevinster. Dertil kommer, at FOA ikke forestiller sig alle forslag realiseret på én gang. Nogle kan indføres her og nu, mens andre må realiseres over en årrække. Det afgørende er, at der opstilles klare mål, så der kan arbejdes systematisk for deres indfrielse.

1. Dagplejens særlige pædagogiske kvaliteter skal fastholdes og udvikles

Den lille børnegruppe og det hjemlige miljø giver dagplejen særlige muligheder for at udvikle en pædagogik, der lægger afgørende vægt på relationen mellem dagplejeren og det enkelte barn. Det gør dagplejen til et dagtilbud, der i meget høj grad kan tilgodese de mindste børns behov for omsorg og støtte i deres udvikling. Dagplejen kan derfor ikke undværes i viften af pædagogiske dagtilbud.

2. Dagplejen skal lægge vægt på forbyggende sundhedsindsats og udvikling af gode madvaner

Madvaner grundlægges tidligt i livet. Derfor skal dagplejen udnytte de særlige muligheder det giver, at børnene spiser flere måltider i dagplejerens hjem hver eneste dag. Et bevidst arbejde med kosten og måltidet kan bidrage afgørende til at sikre børnene en sund kost og grundlæggelsen af gode madvaner. Dagplejen skal tilsvarende lægge stor vægt på arbejdet med bevægelse og fysisk aktivitet.

3. Dagplejens børn skal sikres en god overgang til børnehaven

Børn, der er indskrevet i dagplejen, skal have ret til at beholde deres plads, til de fylder 3 år. Der er brug for et godt samspil mellem dagplejen og de øvrige dagtilbud, så der arbejdes systematisk med at sikre en god overgang, når dagplejens børn skal i børnehave. Det skal derfor ikke være muligt for kommunerne at flytte 2 årige børn fra dagpleje til børnehave for at spare penge. Det er samtidig vigtigt, at forældre der vælger dagpleje til deres børn ikke stilles ringere ved valg af børnehave end de forældre, der fra starten har valgt daginstitution til deres barn.

4. Dagplejen skal bidrage til indsatsen overfor børn med særlige behov

De særlige rammer og pædagogiske muligheder gør dagplejen i stand til i høj grad at tilgodese grupper af børn, der har et særligt behov. Det kan være for tidligt fødte børn, børn med kontaktproblemer eller børn med forskellige former for allergi.

5. Dagplejen skal sætte det tætte samarbejde med forældrene i højsædet

Alle tilfredsundersøgelser viser en meget høj grad af tilfredshed hos forældre til børn i dagplejen. Den daglige kontakt mellem dagplejeren og det enkelte barns forældre er en særkende for dagplejen og giver mulighed for udvikling af et tæt samarbejde mellem dagplejeren og forældrene.

6. Dagplejepædagogerne skal være garant for dagplejens kvalitet

Pædagogerne i dagplejen binder arbejdet i de enkelte dagplejehjem sammen og er gennem tilsyn og vejledning og støtte til dagplejerne en garanti for den pædagogiske kvalitet. Derfor skal der være ordentlige normeringer i dagplejen, så dagplejepædagogerne har den nødvendige tid – også til de mange nye pædagogiske opgaver, der er fulgt med de senere års lovændringer. FOA foreslår, at der skal være mindst én fuldtidsansat pædagog for hver 12 dagplejere. Samtidig foreslås det, at kommunerne ansætter kontorphonale til varetagelse af en række administrative opgaver, så dagplejepædagogerne kan bruge deres tid på de pædagogiske opgaver.

7. Dagtilbudsstruktur- og ledelse skal sikre rum til udvikling af dagplejen som selvstændigt dagtilbud

Behovet for at sikre den nødvendige sammenhæng mellem dagtilbuddene i kommunerne må ikke ske på bekostning af dagplejens eksistens som et selvstændigt dagtilbud. Den særlige kultur, der udspringer af det hjemlige miljø i dagplejen, fastholdes og udvikles som udgangspunkt bedst i en struktur, hvor dagplejen fungerer som samlet enhed med egen ledelse frem for en integration mellem daginstitutioner og dagpleje. Et udgangspunkt der naturligvis ikke må forhindre, at der arbejdes med nye struktur- og ledelsesformer i dagplejen.

8. Dagplejen skal være et offentligt drevet tilbud

Det er stærkt modsætningsfyldt, at lovgivningen på dagtilbudsområdet på den ene side lægger stor vægt på pædagogiske læreplaner som en fælles ramme for indholdet i det pædagogiske arbejde og på den anden gør det muligt at etablere sig som privat børnepasser, hvor man frigjort fra læreplaner og andre centrale dele af dagtilbudsloven kan drive offentligt finansieret privat dagpleje. Samtidig vanskeliggør den næsten frie ret til at etablere sig som privat børnepasser planlægningen i kommunerne. Vanskeligheder der spænder over problemer med at sikre pladsgarantien til problemer med overkapacitet, fordi kommunen ikke har afgørende indflydelse på antallet af private pasningspladser. FOA foreslår derfor dagtilbudsloven ændret, så der alene kan oprettes kommunal dagpleje.

9. Dagplejerne skal have færre børn

Der skal sikres mere tid til det enkelte barn gennem en nedsættelse af antallet af børn i den enkelte dagpleje. Derved vil den enkelte dagplejers arbejdsbelastning blive mindre. Det vil mindske nedslidningen og kunne aflæses i sygefraværstatistikkerne. FOA foreslår, at dagtilbudsloven ændret således, at der kun kan modtages 4 børn i det enkelte dagplejehjem, så der bliver plads til tre faste børn og ét gæstebarn.

10. Dagplejen skal have en velfungerende gæstedagpleje

Forældrenes valg af dagpleje skal respekteres – også når den enkelte dagplejer er fraværende. Derfor skal gæstedagplejen som den absolutte hovedregel organiseres indenfor dagplejens egne rammer og ikke integreres i daginstitutionerne. Børnene skal som hovedregel i gæstedagpleje hos dagplejere de kender – og opleve færrest mulige skift mellem forskellige dagplejere. Den gode gæstedagpleje kan antage forskellige former. En generel normering med tre faste børn vil give et godt afsæt for at organisere en velfungerende gæstedagpleje, og faste gæstedagplejere og gæstehuse kan bidrage til gode og fleksible løsninger i den enkelte kommune.

11. Legestuer skal være obligatoriske

Det har stor betydning for dagplejen, at alle dagplejere og deres indskrevne børn har mulighed for regelmæssigt at samles i legestuer. Det giver muligheder for at gennemføre anderledes pædagogiske aktiviteter, børnene møder og leger med andre børn og dagplejerne har et vigtigt rum til fælles læring og kollegial sparring. Samtidig fungerer legestuegrupperne typisk som den organisatoriske ramme om gæstedagplejen, og børnene lærer de andre dagplejere at kende i legestuen. Det er derfor et stort problem, når legestueforholdene ikke er i orden, og manglen på lovkrav om legestuer i dagtilbudsloven gør det svært at stille de nødvendige krav til

legestuerne indretning og de arbejdsmiljømæssige forhold. FOA foreslår derfor, at legestuerne indskrives i dagtilbudsloven, som en obligatorisk del af dagplejen.

12. Dagplejens pædagogik skal løbende udvikles

I den pædagogiske forskningsverden hersker der i dag ubetinget enighed om, at de første leveår har helt afgørende betydning for det enkelte menneskes udvikling. Derfor er den pædagogiske indsats af stor betydning i barnets første leveår, og derfor lægges der –også blandt de politiske beslutningstagere – stor vægt på en tidlig indsats, så årsagerne til en ikke alderssvarende udvikling eller manglende trivsel hos børn opdages hurtigst muligt og en særlig indsats kan sættes i værk. På den baggrund kan det undre, at der hidtil er blevet anvendt meget få ressourcer på forskning og udvikling på dagplejeområdet. FOA opfordrer derfor de politiske og administrative beslutningstagere på børneområdet og de pædagogiske forskningsmiljøer til at prioritere forsknings- og udviklingsarbejde i dagplejen langt højere end i dag.

13. Der skal være gode muligheder for kompetenceudvikling for alle ansatte i dagplejen

Den centrale samfundsmæssige betydning af det pædagogiske arbejde, der udføres i dagplejen, står i skærende kontrast til de muligheder personalet har for kompetenceudvikling. Uddannelsesmidlerne er for få og prioriteringen af uddannelsesindsatsen generelt alt for lav for alle dagplejens ansatte. Det må ændres, så der generelt skabes bedre mulighed for efter- og videreuddannelse. FOA foreslår, at alle dagplejere med mindst 3 års erfaring skal have ret til og tilbud om at tage en pædagogisk assistentuddannelse. Tilsvarende foreslås det, at alle dagplejepædagoger ved deres ansættelse får tilbud om en voksenpædagogisk grunduddannelse og ret til starte en pædagogisk diplomuddannelse senest efter 5 års samlet beskæftigelse på det pædagogiske arbejdsmarked. Ledere skal ved ansættelsen have tilbud om lederuddannelse og ret til at starte diplomuddannelse i ledelse senest efter 3 års ansættelse.

14. Dagplejen skal være en attraktiv arbejdsplads

Hvis der fortsat skal kunne rekrutteres den nødvendige arbejdskraft til dagplejen, skal det være attraktivt at arbejde som dagplejer, pædagog og leder i dagplejen. Det forudsætter gode normeringer, ordentlige muligheder for løbende kompetenceudvikling, et godt arbejdsmiljø og ikke mindst ordentlige lønforhold. Lønningerne i dagplejen afspejler i allerhøjeste grad skævhederne i det kønsopdelte arbejdsmarked. Det skal der hurtigst muligt rettes op på, så lønningerne kommer til at stå i et rimeligt forhold til det arbejde, der udføres af de ansatte i dagplejen.